

LUIKEND

Voor Els

‘Helaas, de deur van het geluk gaat niet naar binnen open,
zodat men erop los kan stormen en hem openbeuken, hij gaat
naar buiten open en daarom is er niets wat je eraan kunt doen.’

Søren Kierkegaard

I

I

‘Het is tijd,’ zegt hij, ‘volgende keer verder.’

Een uur duurt hier nooit veel langer dan drie kwartier, exact vijftig minuten, maar in mijn beleving is het onafzienbaar.

Deze keer begeleidt mijn behandelaar me tot de drempel van zijn kamer. De korte droge klik van de deur die achter me in het slot valt galmt na in mijn hoofd. Buitengesloten leun ik nog even tegen de deurpost en verzamel moed om naar de uitgang van het ziekenhuis te lopen. Het ruikt hier altijd naar lysol en boenwas, ik haat die lucht.

Acht tellen adem ik diep in, acht tellen adem ik uit en ik wacht tot ik de opkomende paniekaanval heb weggezucht.

Soms word ik tijdens een redactievergadering of een interview ineens overvallen door de vrees niet meer te kunnen slikken en dan te stikken. Als ik over een brug wandel, kan ik de neiging nauwelijks onderdrukken om over de reling te springen en in de diepte te verdwijnen en geluidloos op te lossen in het niets. Bij een zebepad kijk ik niet uit voor ik oversteek, omdat ik het liefst met gesloten ogen onder een aanstormende vrachtwagen wil lopen, ik voorvoel dan de bevrijdende klap, de gewichtloosheid waar ik naar verlang en op andere momenten doodsbenauwd voor ben. Tegenstrijdige en chaotische fantasieën beheersen mijn leven. Dankzij de ademhalingsoefeningen die ik heb geleerd tijdens mijn zwangerschapsgymnastiek kan ik al mijn verlamme angsten wegpuffen.

Aan het eind van de lange ziekenhuisgang zie ik iemand naderen. Voor de zekerheid zet ik mijn zonnebril op en kijk ik zoekend rond alsof ik op ziekenbezoek ga, maar de juiste kamer nog niet heb gevonden. Ik moet er niet aan denken dat ik hier een bekende tegenkom, iemand die zou kunnen vragen: Hé, Hans, wat doe jij hier op de afdeling neurologie?

En dat ik dan zou moeten zeggen: Nou, eerlijk gezegd word ik hier behandeld voor... Tja, voor wat? Goeie vraag.

En dat die ander mij dan meewarig aankijkt en zegt: Nou meid, dat hindert toch helemaal niet, we zijn allemaal weleens een beetje in de war. Het is aan jou trouwens echt niet te zien.

Met gebogen hoofd loop ik vlug naar de parkeerplaats van het ziekenhuis, waar mijn oude Saab 96 staat.

Ik rijd naar huis over de dijk langs het Zwarte Water, de rivier die Zwolle ooit verbond met de zee en de andere Hanzesteden. Het is nog vroeg in het voorjaar en op dit uur van de dag is het licht hier het mooist. Een normaal mens zou genieten van zoveel schoonheid, maar ik sluit mijn ogen in een bocht, trap stevig op het gaspedaal, stuur tegen als een ervaren coureur, mijn auto raakt in een slip, ik vlieg door de berm, scheer rakelings langs een hek en rem pompemd, de adrenaline jaagt door mijn lijf. Met een klap kom ik tot stilstand. De motor slaat af, hijgend hang ik over mijn stuur. In de verte glinstert het water.

Plotseling wordt er getoeterd, een reusachtige landbouwmachine wil me passeren, maar de dijk is te smal en ik sta in de weg. Met tegenzin ontwaak ik uit m'n trance, start mijn auto opnieuw, geef gas en rijd naar huis.

Thuis is waar Arnold op me wacht, zei ik laatst tegen een vriendin. Dat vond ik mooi klinken, romantisch. De werkelijkheid is

dat ik me nog nooit ergens thuis heb gevoeld, dat ik nog nooit ergens ben aangekomen, dat mijn leven voelt alsof ik eeuwig onderweg ben.

Tijdens een zwangerschapscontrole, een paar maanden geleden, kwam mijn neerslachtigheid toevallig ter sprake toen mijn huisarts de routinevraag stelde: 'Last van slapeloosheid?'

Misschien antwoordde ik net iets te snel dat het prima met me ging. Ze liet een stilte vallen.

'Ik slaap goed. Echt waar,' herhaalde ik zachter.

Zij is een aardige, begripvolle vrouw en geduldig stelde ze haar laatste vraag opnieuw.

'Nee, eerlijk gezegd vind ik het iedere dag juist verschrikkelijk om wakker te worden, het liefst zou ik de rest van mijn leven wegkruipen onder een dikke deken en altijd slapen,' bekende ik aarzelend.

Ze trommelde met haar vingers op het bureau, leek mijn woorden te wegen voordat ze voorzichtig haar volgende vraag stelde: 'Betrap je jezelf weleens op suïcidale gedachten?'

'U bedoelt of ik er een eind aan wil maken?'

Nou, zo expliciet had ze het nu ook weer niet willen stellen.

'Ik wil dat het ophoudt, niet meteen dood, maar het liefst niet meer bestaan, helemaal verdwijnen.'

De volgende vraag was of ik bovenmatig veel huilbuien had en dat kon ik slechts woordeloos bevestigen, tranen verstikten mijn stem. Met moeite gaf ik toe langzamerhand veel behoefte te hebben aan een pil waar ik me minder alleen door zou voelen, minder nietig, minder misplaatst, dat ik graag een heel grote roze pil wilde waardoor ik plotseling blij zou zijn met mijn man, met de enorme boerderij die we aan het verbouwen waren, met het kind dat we gingen krijgen, met de vrienden die we hadden, blij met mezelf. Vooral dat laatste zou fijn zijn.

Mijn huisarts liet me rustig uitpraten, knikte af en toe meelevend.

‘Nog even voor het juiste beeld,’ zei ze na een korte stilte, ‘voor zover ik het kan inschatten ben je bovenmatig verdrietig en boos. Helaas zijn noch voor het een, noch voor het ander heilzame pillen, ik raad je aan om daar eens met een psychiater over te praten.’

‘Maar ik ben niet gek.’

‘Dat heb ik ook niet gezegd.’ En ze schreef de verwijzing en een telefoonnummer op een receptenblaadje.

‘Mijn oudste zusje heeft net een kind gekregen en ze vertelde me dat heftige emoties bij een zwangerschap horen, door alle hormonen,’ sribbelde ik tegen, ‘en dat postnatale depressies ook niet abnormaal zijn. Is het niet overdreven om iemand die nog hartstikke jong en kerngezond is, ik bedoel, om iemand die volstrekt normaal is zomaar even naar een psychiater te sturen?’ Ik struikelde over mijn woorden en durfde haar niet aan te kijken. ‘Oké, ik heb soms last van een hormonaal dipje, maar om nou meteen met een kanon op een mug te schieten... Ik ben niet gek.’

‘Wacht niet te lang met een afspraak,’ zei ze alleen maar.

Laf liet ik het verwijsbriefje op haar bureau liggen, maar dat drukte ze me bij het afscheid alsnog in de hand.

Haar dwingende advies liet me niet los, misschien was het niet verkeerd om af en toe eens te praten met iemand die goed kan luisteren. Arnold heeft daar geen tijd voor. Die heeft wel iets anders aan zijn hoofd.

Nauwelijks een jaar geleden kochten hij en ik een oude boerderij in de kop van Overijssel, in een gehucht achter Zwolle, hemelsbreed gezien precies tussen Hilversum, waar ik opgroeide, en het dorp in Groningen waar Arnold vandaan komt. De stij-

gende huizenprijzen in de Randstad hebben ons verdreven naar deze idyllische plek in een godvergeten uithoek van ons vlakke land.

En op het moment dat we bedachten dat een kind op den duur het ideale plaatje van een oer-Hollands huis omringd door oude knotwilgen, met een man en zijn vrouw, compleet zou maken, was ik al zwanger.

‘Ik hoefde maar met mijn vingers te knippen of het was raak,’ hoorde ik mijn echtgenoot laatst op een feestje trots rondbazunen. Het was inderdaad in een vloek en een zucht gebeurd. Aan voorspel verdoet mijn blonde reus nooit veel tijd, hij komt graag snel ter zake, grote stappen gauw thuis, dacht ik toen, maar dat zei ik niet.

In ons redactielokaal, in een gebouw aan de Stadhouderskade in Amsterdam, heerst de permanente druk van deadlines. Door het lawaai van ratelende typemachines, rinkelende telefoons en alle gesprekken is het nooit stil. We zijn de makers van het nieuwste en vooruitstrevendste weekblad voor jonge vrouwen en alles moet bespreekbaar zijn. Vooral de discussies over seks en relaties kunnen hoog oplopen.

Vlak nadat het feministische maandblad *Opzij* in 1972 werd opgericht, verscheen ons weekblad voor het eerst. Ook wij schuwen de emancipatorische onderwerpen niet, maar richten ons op een veel bredere en jongere doelgroep. Al drie jaar lang brengen wij wekelijks sociale en maatschappelijke problemen terug tot herkenbare verhalen, behapbare artikelen. We schrijven over blijf-van-mijn-lijfhuizen, geweld binnen het huwelijk, het legaliseren van abortus (waarbij we benadrukken hoe belangrijk het is om als vrouw over je eigen lichaam te beschikken), de gevaren van tamponziekte, het recht op gelijke behandeling en nog heel veel meer. Dankzij de Verenigde Naties is 1975 uitgeroepen tot het Internationale Jaar van de Vrouw, het is alsof we eindelijk onze tijd meehebben.

Ons motto 'zo fijn om jezelf te zijn' dienen we als redacteuren dagelijks in de praktijk te brengen. Het persoonlijke is politiek. We propageren dat een slimme meid op haar toekomst is voor-

bereid, maar binnen onze eigen uitgeverij zijn we zelf nog niet veel opgeschoten. Onze directie bestaat uit louter mannen, alle uitgeefdirecteuren zijn man, soms mag een vrouw hoofdredactrice zijn, maar altijd onder de vleugels van een man. Voor gelijkwaardigheid valt bij ons nog wel een lans te breken.

De rookwalm is hier vaak om te snijden. Op de reportageredactie wordt vooral zware shag gerookt, bij de mode en de vormgeving is iedereen verslaafd aan filtersigaretten; verslaggeefsters drinken bier, de andere vakgroepen houden het vooral bij witte wijn. We zitten allemaal dicht op elkaar, er is een groeiend ruimtegebrek. Fotografen, stylisten en vliegende reporters rennen in en uit. Asbakken raken overvol, in vuile koffiebekers verdwijnen peuken, de stapels kranten en buitenlandse tijdschriften worden nooit kleiner en tweemaal daags komt Jannie met haar koffiekar over onze redactie gedenderd. Een artikel schrijven lukt hier alleen als je in staat bent je volledig af te sluiten voor je omgeving, en vaak is de afleiding te groot.

‘Weet iemand toevallig hoeveel calorieën je met een orgasme verbrandt?’ roept een collega op een ochtend. Zij zit achter het bureau tegenover mij en beheert de seksuelevragenrubriek, waarin ook ruimte is voor interessante weetjes of een leuke quiz. Soms wil ze haar kennis toetsen, iedereen denkt altijd graag met haar mee. Ik heb net een nieuw vel kopijpapier in mijn schrijfmachine gedraaid.

‘Goeie vraag,’ roept iemand enthousiast. Al het geluid verstomt, ook ik ben gestopt met typen en rommel besmuikt in een stapel papieren op mijn bureau. Ik vind het een beladen onderwerp.

Links en rechts worden suggesties gedaan over het aantal calorieën. Wie biedt er meer, wie biedt er minder? De mode-redactrices laten zich niet onbetuigd; van dit soort wereldse zaken